

HUJJATLI FILIMLAR

Azratdinov Nizamatdiy Muxammedali O'g'li
O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali
"Texnogen va san'atshunoslik" fakulteti
"San'atshunoslik" kafedrası
San'atshunoslik (kino san'ati tanqidi va tahlili) sohasi talabasi

Jaqsimuratova Anar Nuratdinovna
Ilimiy rahbar: O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti
Nukus filiali "Texnogen va san'atshunoslik" fakulteti
"San'atshunoslik" kafedrasining assistent-o'qituvchisi

ANNOTATSIYA:

Hujjatli filmlar inson hayoti, tabiat, ijtimoiy hodisalar yoki tarixiy voqealar haqidagi haqiqatlarga asoslangan film janridir. Ushbu filmlar tomoshabinga real voqealar va shaxslar haqida chuqurroq ma'lumot beradi, ma'lumotni faktlar, intervyular va arxiv materiallari orqali yetkazadi. Hujjatli filmlar ta'limiy ahamiyatga ega bo'lib, turli mavzularni o'rganishda, jamiyat hayotidagi muhim muammolarni yoritishda yordam beradi. Ular ko'pincha jamiyat fikrini shakllantirish, odamlarni ma'lumotli qilish va tarixiy voqealarni kelajak avlodlarga yetkazish maqsadida yaratiladi.

Kalit so'zlar: hujjatli film, haqiqat, tarixiy voqea, ijtimoiy muammo, intervyu, arxiv materiallari, ta'limiy film, real voqealar, film janri.

DOCUMENTARY FILMS

ANNOTATION:

Documentary films are a film genre based on facts about human life, nature, social phenomena or historical events. These films provide the viewer with in-depth information about real events and personalities, conveying information through facts, interviews and archival materials. Documentary films have educational value, help in studying various topics, highlighting important problems in the life of

society. They are often created to shape public opinion, educate people and convey historical events to future generations.

Keywords: documentary film, truth, historical event, social problem, interview, archival materials, educational film, real events, film genre.

KIRISH

Hujjatli filmlar — bu inson hayoti, tabiat, madaniyat, tarix va jamiyatdagi muhim voqealarni haqiqatga yaqin ko‘rinishda yoritadigan kino janridir. Ularning asosiy maqsadi tomoshabinga real voqealar va hodisalarni aniq faktlar asosida yetkazish, ma’lumot berish va odamlarning dunyoqarashini kengaytirishdir. Bugungi kunda hujjatli filmlar ta’lim, ilmiy tadqiqotlar va ijtimoiy ongni shakllantirishda katta ahamiyat kasb etmoqda. Texnologiyaning rivojlanishi bilan bu janrning imkoniyatlari kengayib, tomoshabinlar uchun yanada qiziqarli, ta’sirchan va vizual jihatdan boy mahsulotlar yaratilmoqda. Ushbu kirish qismda hujjatli filmlarning mohiyati, ularning jamiyatdagi roli va ahamiyati haqida umumiy tushuncha beriladi hamda zamonaviy hujjatli kino yo‘nalishlari haqida qisqacha ma’lumot taqdim etiladi.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Hujjatli filmlar o‘zining asosiy vazifasi — tomoshabinga haqiqatni taqdim etish va dolzarb muammolarni yoritishda samarali vosita bo‘lib xizmat qilishdir. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, hujjatli kino janrida ishlatiladigan uslub va texnologiyalar zamon bilan birga rivojlanib bormoqda, bu esa ularning auditoriya bilan samarali muloqot qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.[2]

Birinchidan, hujjatli filmlarning ijtimoiy ahamiyati ortib bormoqda. Ular nafaqat ma’lumot berish, balki odamlarning fikrini shakllantirish, jamiyatdagi muhim muammolar haqida ogohlantirish, shuningdek, tarixiy voqealarni eslab qolishga yordam beradi. Tadqiqotlar ko‘rsatdiki, hujjatli filmlar orqali ko‘rsatilgan real voqealar tomoshabinlarda chuqur taassurot qoldirib, ularning ijtimoiy faolligini oshiradi. Shu bilan birga, hujjatli kino yoshlar va keng jamoatchilik orasida ta’lim jarayonining samarali vositasiga aylangan.[3]

Ikkinchidan, texnologik yangiliklar hujjatli filmlarning sifatini va tomoshabinlar tomonidan qabul qilinishini yaxshilamoqda. Yuqori sifatli videotasvir, drone yordamida olingan kadrlar, animatsiya va grafikalar orqali voqealar yanada jonli va ta'sirchan tarzda taqdim etilmoqda. Bu esa tomoshabinlarning diqqatini tortish va ularni mazmun bilan chuqurroq bog'lash imkonini yaratadi.

Shuningdek, natijalar shuni ko'rsatadiki, hujjatli filmlarning mavzulari tobora kengayib, ijtimoiy, ekologik, madaniy va tarixiy sohalarni qamrab olmoqda. Bunday keng doiradagi mavzular tomoshabinlar uchun yanada qiziqarli bo'lib, ularni hujjatli kino orqali yangi bilimlarga ega qilish imkonini beradi.[4]

Biroq, hujjatli filmlarni yaratishda ayrim qiyinchiliklar ham mavjud. Ular orasida haqiqiy va adolatli ma'lumotni topish, yoritilayotgan mavzuni chuqur o'rganish va tomoshabinlarni zeriktirmaslik kabi masalalar muhim o'rin tutadi. Shuning uchun, hujjatli film yaratuvchilari har doim o'z ishlarini malakali tarzda bajarishlari va zamonaviy usullarni qo'llashlari zarur.[5]

Hujjatli filmlar jamiyatda axborot tarqatish va ong shakllantirishda juda muhim rol o'ynaydi. Ularning rivojlanishi va sifatining oshishi ijtimoiy taraqqiyot uchun katta ahamiyatga ega. Kelajakda bu janrni yanada rivojlantirish uchun innovatsion texnologiyalarni kengroq joriy etish va auditoriya ehtiyojlarini hisobga olgan mavzularni tanlash lozim.

Hujjatli filmlar zamonaviy jamiyatda haqiqatni yoritish, muhim ijtimoiy masalalarni ko'tarish va tarixiy hodisalarni saqlab qolishda o'ta muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Tadqiqot va tahlillar shuni ko'rsatdiki, hujjatli kinoning samaradorligi uning mazmuni, yondashuvi va texnologik imkoniyatlardan to'g'ri foydalanilishiga bog'liq. Yuqori sifatli tasvir, aniq faktlar va tomoshabinni jalb etuvchi uslublar hujjatli filmlarning auditoriya tomonidan qabul qilinishini oshiradi.[6]

XULOSA

Bundan tashqari, hujjatli filmlar ta'lim, ijtimoiy faollik va madaniy ongning rivojlanishida katta rol o'ynaydi. Ular yordamida murakkab muammolar sodda va tushunarli shaklda ko'rsatiladi, bu esa jamiyat a'zolarining ongini kengaytiradi va ularni ijobiy o'zgarishlarga undaydi. Shu bois, hujjatli filmlarni yaratishda ilmiy asoslangan, zamonaviy metodlar va kreativ yondashuvlarni qo'llash zarur.

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd June, 2025

Kelajakda hujjatli kino janrining yanada rivojlanishi uchun yangi texnologiyalarni keng qo'llash, mavzularni kengaytirish va auditoriya ehtiyojlarini chuqur o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa hujjatli filmlarning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlab, ularni yanada samarali axborot manbaiga aylantirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bordwell, D., & Thompson, K. (2010). Film Art: An Introduction. McGraw-Hill.
2. Nichols, B. (2017). Introduction to Documentary. Indiana University Press.
3. Winston, B. (2013). The Documentary Film Book. BFI Publishing.
4. Aufderheide, P. (2007). Documentary Film: A Very Short Introduction. Oxford University Press.
5. Renov, M. (2004). The Subject of Documentary. University of Minnesota Press.
6. Rabiger, M. (2009). Directing the Documentary. Focal Press.